

Nr 67.

Av herr **Wrangel**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning rörande lämpligheten av att förlägga lokaler för de centrala ämbetsverken m. fl. till Skeppsholmen.*

Att lokalerna för de centrala ämbetsverken i allmänhet äro högst otillfredsställande såväl i avseende på erforderligt utrymme som beträffande deras belägenhet och inredning är ett sedan lång tid tillbaka känt och erkänt sakförhållande. De statens byggnader, som inrymma sådana lokaler, äro belägna på vitt skilda håll och hava merendels uppförts för andra ändamål samt efter hand erhållit en för ändamålet nödortftligen passande inredning. Men framför allt äro de så otillräckliga, att lokaler måst förhyras för ett betydande antal verk och inrättningar i privata hus för en årskostnad, som redan nu uppgår till nära 250,000 kronor, en summa som för nästa år torde komma att ökas med omkring 50,000 kr., och med visshet kan förutses, att ifrågavarande förhållanden snart sagt för vart år som går skola bliva allt mera otillfredsställande, därest icke kraftiga åtgärder vidtagas för ett rationellt ordnande av den brännande frågan. Vid denna har visserligen Kungl. Maj:t haft sin uppmärksamhet fästad, och den 31 juli 1912 tillkallades av chefen för finansdepartementet enligt bemyndigande den 29 juni s. å. sakkunniga med uppdrag att under samma departement i samråd med överintendentensämbetet efter verkställd utredning utarbeta förslag till allmän plan för statens byggnadsverksamhet inom Stockholms stad ävensom för användandet och tillgodogörandet i övrigt av staten tillhöriga fastigheter därstädes. Hur de sakkunniga tänkt sig denna plan, vari givetvis måste ingå att efter hand skaffa lokaler åt alla statens ämbetsverk, för vilka nu lokaler hyras, känner jag icke; emellertid är det klart, att de sakkunniga icke kunnat anse sig för dylikt ändamål få disponera Skeppsholmen, så länge den anses vara behöflig för flottan.

Enligt min mening förefinnes blott *en* möjlighet för en med hänsyn

såväl till den närmaste som ock till en fjärmare framtid verkligt tillfredsställande lösning av den viktiga lokalfrågan. Denna möjlighet ligger i användandet av Skeppsholmen såsom byggnadsplats för ett större komplex, inrymmande lokaler för större delen av de centrala ämbetsverken m. fl. statsinstitutioner. Det torde nämligen i varje fall vara alldeles nödvändigt att med det snaraste förflytta flottans station i Stockholm till en lämpligare plats än den nuvarande, mitt i huvudstaden belägna, vilken saknar erforderliga utvecklingsmöjligheter och vars varv genomdrages av en allmän och livligt trafikerad farled. Chefen för sjöförsvarsdepartementet har också till statsrådsprotokollet (sid. 110 och 111 av Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag, femte huvudtiteln) beträffande platsen för den beslutade dockanläggningen vid flottans Stockholmsstation uttalat, att han »med hänsyn till innehållet av den redan förebragta utredningen icke kan tillstyrka Kungl. Maj:t, att den nya dockan förlägges inom stationens nuvarande område». Och tillägger han: »Under förutsättning att Kungl. Maj:t gillar denna min uppfattning och riksdagen i anslutning härtill skulle fatta beslut om dockans förläggning utom nämnda område lärer ett sådant beslut enligt min mening såsom konsekvens medföra att flottans varv inom de närmaste åren och sedermera även flottans station böra förflyttas från sin nuvarande plats». Under förutsättning att frågan om denna förflyttning således redan under innevarande riksdag måste avgöras, har jag funnit det vara synnerligen önskvärt och fördelaktigt, om i samband härmed frågan om det framtida användandet av Skepps- och Kastellholmarna jämte Galärvarvet upptogs till behandling. Att den förstnämnda skulle lämpa sig alldeles förträffligt såsom byggnadsplats för de centrala ämbetsverkens lokaler, därom torde väl knappast mer än en mening kunna råda. De stora, rent av oskattbara fördelar, som genom en sådan förläggning och koncentrerings av ämbetslokalerna skulle vinnas, låta sig på förhand knappast till fullo överblickas. Först när saken en gång är förverkligad, torde de — i jämförelse med vad som varit — kunna till sitt fulla värde uppskattas. En del av dem äro dock tydliga nog redan i förväg; och skall jag här söka att i största korthet framhålla de huvudsakliga fördelar, som enligt min mening skulle stå att vinna genom förläggning av lokalerna för flertalet av de centrala ämbetsverken till Skeppsholmen, nämligen:

1. En lösning av ifrågavarande angelägenhet, som vore från alla synpunkter fullt tillfredsställande och vilken efter all sannolikhet icke på annat sätt kan ernås.
2. Möjlighet att vida lättare än annorledes erhålla fullt lämpliga,

soliga, ljusa, luftiga, rymliga och för de olika behoven väl avpassade lokaler såväl för ämbetsverken som ock för kommittéer och sakkunniga.

3. Underlättande av samarbetet mellan de olika ämbetsverken, vilket icke minst för försvarets enhetliga ledning och utveckling voro av stor betydelse, i det att chefer och avdelningschefer vid generalstaben och marininstaben komme i närmare beröring med varandra liksom ock chefer och avdelningschefer i armé- och marinförvaltningarna såväl sinsemellan som ock med stabernas chefer och avdelningschefer.

4. Genom att till byggnadskomplexet förlägga ett särskilt postkontor, vilket genom rörpost stode i förbindelse med samtliga ämbetslokaler, skulle en högst avsevärd tidsbesparing vinnas vid handlingars översändande verken emellan, i det envar till ett annat centralt ämbetsverk adresserad handling skulle kunna nå sin bestämmelse inom loppet av några minuter efter det den blivit expedierad. Även rena kostnadsbesparingar skulle säkerligen kunna följa dels härav, dels genom förläggning av telegrafstation till komplexet, i det av antalet vaktmästare och ordonnanser skulle kunna icke oväsentligt minskas. Och samtidigt komme en icke oväsentlig lättnad att vinnas för post- och telegrafverken.

5. Genom sammanförande av lokalerna för flertalet centrala ämbetsverk skulle avsevärda fördelar för allmänheten uppstå, och jämväl för riksdagsarbetet torde en sådan koncentrerings ej vara utan betydelse.

6. Ämbetslokalernas belägenhet på en ö, som icke toges i anspråk för annat ändamål, skulle i hög grad underlätta deras effektiva bevakning, och såväl denna avskilda belägenhet som de säkerhetsåtgärder, vilka utan svårighet kunde vidtagas vid planläggandet och uppförandet av byggnadskomplexet, skulle i största möjliga måtto nedbringa faran att förlora oersättliga värden genom eldsvåda. Ej minst för att i sådant avseende trygga statens arkiv i huvudstaden synes deras förläggning till nya, brandsäkra lokaler med från affärs- och bostadshus avskilt läge vara en angelägenhet av synnerlig vikt. I sammanhang härmed må påpekas, att krigsarkivet f. n. alldeles saknar lämpliga lokaler, i det att dess arkivalier äro fördelade på icke mindre än 9 olika ställen, belägna i tre skilda byggnader i Stockholm och en byggnad utanför huvudstaden.

7. Då det närvarande behovet av ämbetslokaler icke skulle erfordra större tomtareal än vad som motsvarar en ringa del av Skeppsholmens till 165,220 m² uppgående yta, skulle rikligt tillfälle finnas för en framtida utveckling av statens byggnadsverksamhet på samma plats.

8. Uppförandet av det behöfliga byggnadskomplexet på Skeppsholmen skulle slutligen i väsentlig mån höja huvudstadens enastående

skönhet och sannolikt för all framtid rädda den vackra holmen från vandalisering.

Att här närmare ingå på frågan om ordnandet av ett blivande byggnadskomplex för de centrala ämbetsverken synes icke vara behöfligt och torde ej heller kunna av en motionär förväntas. Jag vill fördenskull här endast tillägga, dels att vissa centrala ämbetsverk, nämligen järnvägs-, post- och tullstyrelserna jämte möjligen något eller några andra verk icke lämpligen torde böra inrymmas i det föreslagna byggnadskomplexet, dels att detta komplex, förutom lokaler för ämbetsverk och arkiv m. m. samt postkontor och telegrafstation, enligt min mening bör innehålla telefoncentral, restaurant och automobilgarage, dels att det torde bliva erforderligt att anordna en fast bro mellan Skeppsholmen eller möjligen Blasieholmen och staden mellan broarna samt att tilläggningsplatser för åtskilliga i lokaltrafik gående ångare med fördel torde kunna anordnas vid Skeppsholmens stränder.

Med stöd av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta snarast möjligt undersöka lämpligheten av att å Skeppsholmen uppföra byggnader för de centrala ämbetsverken m. fl. jämte i sammanhang härmed stående frågor samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka en dylik undersökning kan giva anledning.

Stockholm den 27 januari 1916.

H. Wrangel.
